

Tunlar og vøllir

Oddagrein

SPURNINGURIN um gerð av undirsjóvartunli um Vestmannaund og um leingjan av flogvøllinum í Vágum er aftur frammi í tíðindunum og almenna tjakinum. Fyri tey mongu, sum hava hildið, at hetta vóru mál, sum longu vórðu loyst so ella so, koma helst úttálsini hjá ávikavist danska ferðslumálaráðharranum og formanni tjóðveldisflokksins hjá við. Eftir øllum at døma eru hvorki spurningurin um tunnil ella leingjan av vølli komin undir land.

TAÐ var áhugavert at hoyra formann tjóðveldisflokksins í útvarpinum í vikuni úttala seg um undirsjóvartunnlin. Hann er so misnógður við gongdina í málinum, at hann ívast í, um hann ella flokkurin fara at atkvoða fyri málinum, nú ein serstøk lóg fyri tunnlin verður lögð fyri tingið. Hann er m.a. ónógður við, at eingin fóroysk fyrítaka sleppa at bjóða og við hesum sipar hann til landsverkfrøðingin.

NAKAÐ reyðir og algoystir munnu fólkafloksmenn verða, tá teir hava hoyrt tjóðveldisformannin úttala seg um eitt av teirra hjartamálum (tó bert hjá parti av fólkaflokkinum). Men neyvan tora tjóðveldismenn at stóða hesum hjartabarninum hjá ávisum fólkaflokksmonnum, tá teir vita, at fólkaflokkurin bara situr í biðar eftir einum høvi til at leypa av skjóttkoyrandi fullveldistökunum hjá Høgna Hoydal & Co. Vit hava hoyra fólkafloksmenn aftur og aftur ávarað tjóðveldisflokkinn um, at gongur flokkurin ímóti hjartamálum teirra, er hann eisini farin at pilka við neyðbremsuna á fullveldistökunum. Í hesum sama høpi verður áhugavert at síggja, hvussu flokkarnir báðir fara at tacla Natomálið. Tjóðveldisflokkurin hevur játtað at kanna spurningin um Natolimaskap, og tá Hvítabók nú leggur upp til hetta, so er spurningurin, um tað ikki bara er undanfarsla, tá Hogni Hoydal í SVF sigur, at teir taka ikki stóðu til hetta fyrr enn eftir, at Føroyar hava fingið fullveldi. Munnu fólkafloksmenn verða nógdur við hesa útteggingina, og er sannleikin ikki heldur tann, at Hogni Hoydal ikki torir at melda klárt og greitt út, tí hann her veit, at flokkur hansara er í tvíningum. M.a. eru tjóðveldismenn, sum ganga fult og heilt inn fyri Natolimaskapi.

HITT málið er flogvøllurin. Vinnumálaráðharrin má enn einaferð ásanna ein ósigur. Hann trúði, at danir fóru at siga ja til at gjalda fyri útbygging av vøllinum, áðrenn hann verður yvirtikin, men nú visir hetta seg ikki at vera sakin. Danir hava enn ikki nakra greiða stóðu til málið. Tvs. at bæði tunnil og vøllur her hava fingið skot fyri bógvin. Kann tað so hugsast, at tunnilsætlanin dettur niðurfyri, og spurningurin um ein heilt nýggjan flogvøll á Glyvursnesi aftur verður aktuallur? Onkur hevur áður reist spurningin um at brúka av komandi oljupengum til at byggja heilt nýggjan flogvøll fyri. Kann tað hugsast, at tað fer at koma lívi í aftur hesa ætlan, nú leingjan av vølli í Vágum og tunnilsgerð eru komin í „miskreditt“? Hvat vit enn halda, so eru hetta stór og álvarlig mál, sum eiga at umrøðast alment.

Sosialurin

Viðmerking:

Er Javnaðarflokkurin á veg inn í fullveldisbátin?

Í oddagrein týsdagin skriver Sosialurin: „Tað var meðan Edmund Joensen var lögmaður, at málið um framtíðarstöðu Føroya var á skránni fyrstu ferð. Tjóðveldisflokkurin legði málið fyri tingið. Undir viðgerðini kom eitt broytingaruppskot frá Javnaðarflokkinum um setan av stjórnálaneynd, sum skuldi greina ríkisrettarliga viðurskiptini.

Við hond og fót stríddust sambandsmenn ímóti, tí ríkisrettarliga viðurskiptini skuldu ikki nertast. Løgmaður setti samgonguflokkunum (Javnaðarflokkurin var ein teirra) stólin fyri hurðina, at var málið nortíð varð samgonguslit.

Tað er júst ein mánaður síðani Sosialurin á sama stað brigsalaði Sambandsflokkinn um at hava lagt veto móti uppskoti Javnaðarflokksins um at seta eina stjórnálaneynd.

Nú kann tað vera, at oddagreinsskrivarin ikki minnist, at í samgonguskránni, sum Javnaðarflokkurin undirskrivaði 10. september 1994 m.a. stendur: „Broytingar í ríkisfelagskapsviðurskiptunum kunnu bara verða gjørdar í fullari semju mill-

um samgonguflokkarnar.“ Javnaðarflokkurin legði undir viðgerðina av tjóðveldisuppskotinum. Framtíðarstöða Føroya, fram uppskot um at seta nevnd sambært § 27 í Tingskipanini at fyrrreika viðgerð av statsrettarligu stóðu Føroya. Hetta var gjørt uttan at talað var orð við samstarvsflokkarnar. So státt var hetta greitt brot á samgonguavtaluna.

Gamani stakk Javnaðarflokkurin halan millum beinini í juni 1996 og rymdi úr samgonguni. Seinast í september legði Javnaðarflokkurin sama uppskotið aftur fyri tingið, nú kallað: Fyrirreiking til setan av stjórnálaneynd. Eitt visti Javnaðarflokkurin, ið hvussu so er, og tað var, at Sambandsflokkurin fór ikki at taka undir við einum slíkum uppskoti.

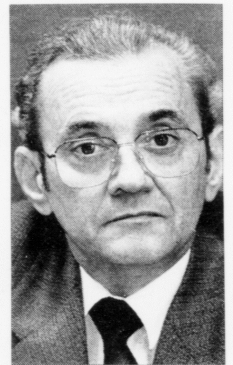
Tað var eisini ein grov provokation móti Sambandsflokkinum at seta slíkt uppskot fram og fáa tað samtykt saman við andstöðuflokkunum, meðan Sambandsflokkurin sat við leiðslu av landsstýrinum, og tað er upp aftur grovari ferð aftan á ferð at brigsala Sambandsflokkinum, at hann

ikkí tók undir við einum loysingaruppskoti frá Javnaðarflokkinum.

Tá ið Javnaðarflokkurin fyri einum ári síðani legði fram uppskot fyri lögtingið um at seta eina stjórnarskipanarnevnd, sum skuldi kanna og víðgera spurningin um broytingar í ríkisrettarligu viðurskiptum Føroya, tók Sambandsflokkurin undir við uppskotinum av fullum huga, tí tað uppskotið hevði tann fyrirum, at tað læt allar møgulegar loysnir standa opnar. Tað var ikki sum hini, har endurslitid var givið upp á forhond.

Oddagreinin endar við at siga, at Sambandsflokkurin nú er komin við sínum Nýskipanaruppskoti um dagføring av heimastýrisskipanini, og „Samgongan eigur at leggja sær hetta í geyma - og heldur royna at finna eina breiða semju - sum fær Javnaðarflokkinn, Miðflokkinn og kanska enn tá Sambandsflokkinn við.“

Tann alræðandi politikkurin hjá samgonguni er at fáa fullveldi. Eftir øllum at døma er Javnaðarflokkurin altráur eftir at sleppa upp í eina breiða semju saman við samgonguni at fremja loysing.

Men Javnaðarflokkurin kann vera æviga forvissaður um, at Sambandsflokkurin fer ikki upp í handa bátin, tí Sambandsflokkurin heldur fast við at varðveita ríkisfelagskapin og at varðveita vælferðarsamfelagið.

Sambandsflokkurin hevði annars ventað, at Javnaðarflokkurin meinti tað, tá ið hann hevur sagt, at hann ynskir at varðveita ríkisfelagskapin, men nú letur til, at tað eru tær beru lótar.

Eliif Samuelsen

Barnaansingin í Nólsoy

Leygardagin 11-9-1999 var móttaka fyri almenninginum í Nólsoy kommunuála dagstovni, sum tá hevði virkað í eina viku. Ein av bygdaráðslimum helt eina røðu, har hann gav til kennar, at her vóru øll krov uppfyllt.

Eg kann ikki siga meg samdi í hesum, tí eg seti nógv, nógv størri krov til ein stovn, sum skal ansa børn um frá 0 - 9 ár í 12 tímar um dagin, 5 dagar um vikuna. Eg meini, at tey foreldur, sum ofra so nógv á „samfelagsaltarum“ hava eina serliga góða og munadygga barnaansing fyri neyðini, ið skal verða á einum slíkum stóði, so allir borgarar fola tað trygt at brúka stovnin til sín bær, sum jú er tað dyrbæsta tey eiga á jørd.

Eg meini eisini, at tey starvsfólk, sum har skulu virka, hava tørv á serligum førleika, í og við, at tað snýr seg um mesta partin av barnsins vakna lívi í 5 dagar um vikuna.

Aftan á eina so djúpa depressión, sum hesum samfelag hevur verið fyri, við nógvum misbrúki og vantrivna til fylgju, má roknast við, at foreldur eru, ið ikki megna at seta krov fyri sín børn. Tískil álíggur tað kommununi ein serliga stór ábyrgd at gera eitt dygdargott arbeiði her.

Tað líta barnið er samfelagsins størsta tilfeingi. Eitt samfelag, sum ikki tekur sær væl av teimum smáu børnunum fær stórar trupulleikar

seinni. Har meini eg við eitt ov høgt tal av óproduktivum borgarum, ið liða undir misbrúki, initiativloysi og manglandi áreði. Somuleiðis vánaligt innlit í kenslur um hjá øðrum, sum aftur fer í kriminalitet og vantrivna við sær.

Tað eru tey fyrstu 2-3 árini, at okkara persónligheit verður grundlögð, eitt grundarlag, sum byggjast skal á restina av lívinum, tað er 70 - 80 ár fram í tíðina. Tað er eisini í hesum alari fyrstu árunum í lívinum, at mennin og okkara førleika til at taka okkum av okkara børnum verður grundlagdur. Tann umsorgan man ikki fær her, fær ein torført við at geva viðari til næsta ættarliðið.

Fysiskur rammurnar um dagstovnin í Nólsoy eru ikki nógtandi. Rúmið er í einum við eina faldihurð. Hetta er konfliktskapandi í sjálvum sær, tí t. d. 2 árs barnið hevur heilt onnur áhugamála enn tað 8 ára gamla. Akustikkurin er sera ringur (hørd ljóð), liturin á rúminum yrkur dapur og lítið mennandi, og bert nakrar fáar myndir, ið hingu alt ov oválga fyri barnaeyga. Vindeyguni eru so óvarliga, at smærri børnini als ikki síggja út. Sera lítið av leikum, eg sá als einki mennandi til børn yvir 6 ár. Ein stórir talarastólur setur ein álvarsaman dám á rúmið, hoyrir ikki heima á dagstovni, men í heilt øðrum høpi. Bert plastik havastólar

at sita á hjá børnunum (í 12 tímar um dagin). Bert eitt lítið sofaborð at sita rúndan um. Bert eitt annað borð (køksborð), ein litil, brúkt sofa í brúnum liti, bert ein einkult madrassa ca. 70 x 200 cm at hvíla seg á (í 12 tímar). Eingin góður stólar har starvsfólkini kann sita í longri tíð við einum barni. Alt í alt sera óheimligt og minti mest um sjónvarpsmyndir av stovnum úr Eysturevropi. Puslirúmið hevði als einki prðið sum tað líta eygað kann festa seg á.

Heldur einkið bleiv nevnt um tað innihaldsliga (málsetningin) við stovninum, hvørja menning barnini ætlast at fáa, og hvussu arbeiðast skal við hesum. Tí má eg óttast fyri, at eingin pedagogiskur málsetningur er. Hvat við teimum børnunum, sum hava serligan tørv? Hvar flóta tey í hesum samanhangi? Sum medmenniskja og skattaborgari vil eg fegin vita hetta. Starvsfólk-anormeringin er góð. 4 starvsfólk til 7 børn, harav starvsfólkini eiga tey 3. Eftir í bygðini eru 8 - 9 børn, hvørs foreldur hava valt ikki at gera brúk av barnaansingartilboðnum hjá Nólsoyar Kommunu. Ikki tí tey ikki hava ein tørv.

Eingin almenn lýsing hevur verið í bløðunum eftir leiðara til stovnin, men bert ein lepi undir „Mikkjalsveggi“ (kommunala kunningartalvan), har minst sannlíkt er at nakar skikkaður

pedagogur fær eyga á lýsingina. Í minari verð er neyðugt við vælsskikkaðum fólki við pedagogiskari útbúgving til ein stovn, sum skal ansa børn um í upp til 12 tímar um dagin í 5 dagar um vikuna. Havast má í huga, at tá í „Ritan“ er farin á morgni eru børnini heilt avskorin frá foreldrunum, um okkurt skuldi borist á.

Alt í alt stendur hetta í stórarí andsøgn til tann sera góða barnaskúlan, sum kommunan rekur við vistfrøðilgum innihaldi á sera høgum stóði. Í øllum hesum søkist eg eftir nøkrum yvirirøðum málmum fyri barnaansing í foroyum við umhvørvisligum og fakligum innihaldi, tvs. nøkur kriterii, sum tryggja børnunum eitt minstamark av góðsku.

Hvønn politikk hevur Landsstýrisráðiðurin í almannagætt og heilsumálum á barnaansingarøkinum?

Føroyar eru ein fámæt tjóð, vit hava als ikki ráð at missa ein einasta vælfungerandi borgara. Jú fleiri, ið koma væli undan tess betri eru vit før fyri at taka okkum av teimum, ið eru við skerdan lut og tess betri eru vit før fyri at menna okkara framtíðarsamfelag, sum sær út til at fara at seta stór krov til borgarnar.

Nólsoy 15. September
Petrica Christiansen